

Transskription af:

Obscuritas

6:4 Et magisk partnerdrab: Hvordan skiller de sig af med Osvald

Vært og tilrettelægger: Louise Lindblad

Medvirkende: Maria Østerby Elleby, historiker, og Poul Grinder-Hansen, fortæller

Redaktør: Troels Donnerborg

Speaker1: Du lytter til en podcast fra Nationalmuseets mediehus, Vores Tid.

Louise Lindblad: Poul, det er en ny sæson. Jeg har et spørgsmål til dig. Du skal være helt ærlig. Føler du dig nogen sinde draget af ondskab?

Poul Grinder-Hansen: Det ligger jo ikke så naturligt for mig at føle mig vældig ond, men det er fascinerende at støde på det, vi vil kalde ondskab, når det viser sig for én. Så jeg vil ikke sige, at jeg selv føler mig disponeret for mørkets magter.

Louise Lindblad: Altså grunden til jeg spørger det er, at jeg synes noget af det mest uhyggelige er det her med, at man jo ikke kan se det på folk. Altså at mordere går rundt iblandt os uden vi ved det, og at de måske er rigtig tæt på os. Måske endda på vores arbejdsplads? Måske derhjemme? Nå, det var bare lige en tanke. Nu skal vi i gang, Poul. Hvis du hopper ind i studiet, så tænder jeg for musikken. Ja.

Poul Grinder-Hansen: I et lille hus på Falster står en ung kvinde i sit køkken. Året er 1692. Kvinden hedder Ingeborg. Hun står med et forklæde bundet om livet og en kniv i hånden og skraber mod en stor brun knogle. Det er en lårbensknogle, fra et menneske. Støvet fra knoglen falder ned i en dampende portion grød. Ingeborg rør godt rundt i grøden og går så ind i stuen og serverer den for sin intetanende ægtemand Osvald, der sidder sur og tvær som altid og venter på at få maden serveret. Han tager imod skålen uden at værdige sin unge hustru et blik. Ingeborg kan ikke lade være med at følge skeen med øjnene, da Osvald tager sin første mundfuld. Han smager

lidt på grøden og spiser så videre. Ingeborg trækker på smilebåndet. Osvald skulle bare vide, at den, der engang ejede benet, snart vil komme og besøge ham og slæbe ham med sig i døden.

Louise Lindblad: Hver femte drab i Danmark er et partnerdrab. Motivet er ofte jalousi og metode ofte vold. Har du nogen idé om, hvor langt ned i jord man skal grave for at nå til knogler, menneskeknogler?

Maria Østerby Elleby: Altså heldigvis ikke, fordi jeg har aldrig nogensinde forsøgt på det.

Louise Lindblad: I det her afsnit skal det handle om et partnerdrab, der på alle måder adskiller sig fra, hvad vi i dag kender til.

Maria Østerby Elleby: Men man taler jo om, om folk bliver begravet i sådanne overfladiske grave. Så bliver det ret nemt rodet op igen af jorden, når der går forrådnelse, eller der går dyr i det. Så grave skal vel have en vis vis dybde. Jeg er sikker på der sidder nogen derude der ved mere om hvorfor man siger det skal være six feet under, og hvad feet det så er i meter, det aner jeg ikke, men nogen meter vel? Grave er vel sådan ret dybe, egentlig? så du skal ville det, hvis du vil grave ned på en kirkegård og få fat i en knogle tænker jeg.

Louise Lindblad: Jeg har læst op på, hvor dybt man skal grave. Loven i dag siger, at mindst en meter jord over kisten. Er der en særlig knogle i det her tilfælde, som er bedre end andre?

Maria Østerby Elleby: Ja, fordi det er jo en... det er jo en stor menneske knogle vi snakker om. Men egentlig så var der jo blevet bestilt en lille menneskeknogle, men ham som skulle hente den han tænkte: 'Ah en lille. Hvad nu hvis det ikke virker lige så godt som en stor? Jeg tager en stor for en sikkerheds skyld.'

Louise Lindblad: Det her er historien om et magisk mordforsøg, som sker i året 1692 på Falster, og som ender med at involvere mere end hundrede mennesker på øen. Hovedpersonerne er ægteparret Ingeborg og Osvald, og det hele starter på en kirkegård i Nykøbing Falster. Her sætter vi os på en bænk i solen. Min efterhånden faste gæst her i programmet, historiker Maria Østerby Elleby og jeg. Jeg hedder Louise Lindblad, og det du lytter til, er Obscuritas, sæsonen om danmarkshistoriens okkulte mordsager. Der bor et par her på øen, Ingeborg og Osvald. Jeg tænker, vi skal starte med at have de to præsenteret. De er gift med hinanden. Hvad ved vi ellers om det par?

Maria Østerby Elleby: Vi ved, at Osvald, han er noget ældre end Ingeborg. Han bliver beskrevet flere gange, som om han er gammel, og om det så betyder, at han er 60, eller han er 80, det ved jeg faktisk ikke. Han er født på Femern, bliver der beskrevet så, og han hedder Osvald Eggers. Det

er ikke lykkedes mig at finde den korrekte stavemåde for, hvordan det navn må være blevet stavet. Altså, jeg har ikke fundet ud af, hvornår han er født, men han er skomager, i hvert fald. Han bor inde i Falster, og han er sådan en helt almindelig mand, der har et hus. Det går godt for ham. Han er ikke fattig, han er ikke rig. Han er ligesom bare. Han bliver gift med den her kvinde Ingeborg Olufsdatter, og hun er... Hun bliver beskrevet som om hun er fremmed. Det vil sige, hun kommer ikke fra Nykøbing Falster eller fra området hernede. Hun er flyttet til måske fra Sjælland, måske fra Fyn. Det ved vi ikke. Det er egentlig også underordnet. Hun kommer i hvert fald til og bliver gift med Osvald og flytter ind med ham.

Louise Lindblad: Hun er en del yngre end ham?

Maria Østerby Elleby: Ja, det er hun. Jeg mener at hun er i start tyverne.

Louise Lindblad: Og Osvald er?

Maria Østerby Elleby: Ja, igen, et eller andet sted mellem 60 og 80. Noget ældre i hvert fald.

Louise Lindblad: Hvordan er deres ægteskab?

Maria Østerby Elleby: Altså ifølge Ingeborg, så er det så det helvede. Det er rigtig dårligt. Hun siger, at Osvald han er gal i sulet hele tiden. Han er vred, han er opfarende, han behandler hende rigtig dårligt. Han tæver hende gul og blå og sådan beskriver ham som havende det her balstyriske temperament.

Louise Lindblad: Det meste har sikkert set ganske pænt ud på overfladen. Det gør det jo som regel. Sandheden er bare, at der bag dørene til skomagerhjemmet bor en dybt ulykkelig ung kvinde. Men en dag sker der noget, der ændrer det hele for Ingeborg. En ung flot skipper ved navn Ole Bosen kommer til byen.

Maria Østerby Elleby: Han kommer over fra Hasselø af, som er en ø, der ligger... Nu er en del af fastlandet her, men på det tidspunkt er det en ø, der ligger lige ud for Nykøbing. Man kan kigge over på den, og der kommer Ole fra. Ham og hans far Hans Boesen, de er skippere, så de sejler omkring og bedriver handel og køber varer ind rundt omkring, men vil gerne have fast handel her i Nykøbing. Det har de fået at vide af byen, at hvis de vil det, så skal de... En af dem skal, enten far eller søn skal tage borgerskab ind i byen, og for at gøre det skal man så flytte til byen. Det siger Ole, det kan han godt gøre. Faren har et hus ovre på Hasselø, så det beholder han. Og da han så skal have det her borgerskab, så på en eller anden måde kommer han i kontakt med den gamle skomager Osvald, som siger, at Ole godt kan bo ved ham. Han kan godt flytte ind der og logere i hans hus. Så i Osvald og Ingeborgs hus, der flytter Ole nu også ind. Og det er jo så her, at både

Ingeborg og Ole fortæller, at de bliver forelsket i hinanden og de bliver kærestes. Og i øvrigt er det også nu hvor at Ole han ser hvor skrækkelig Osvold er mod sin unge hustru Ingeborg.

Louise Lindblad: Vi ved ikke så meget om Ole, men vi ved noget, som Ingeborg højst sandsynligt ikke ved på det her tidspunkt. Ole har lovet sit hjerte væk til en anden kvinde, og det skal vise sig at blive et stort problem senere. Altså hvilke muligheder har man her i 1692, når man er gift med en anden, men forelsket? Hvad kan de stille op? De her to forelskede mennesker?

Maria Østerby Elleby: Ja, det er jo ikke så nemt at få en skilsmisse i slutningen af 1600-tallet, igen. Det kan teknisk set godt lade sig gøre, men der skal noget mere til. Du kan ikke bare blive skilt fra din mand, bare lige sådan uden videre. Og situationen er i hvert fald den, at Ingeborg, hun har en bekendt, en klog kone, som hedder Karen Gregers, der kommer udefra Lommelev, også på Falster, som af og til er forbi Nykøbing, og de er på ret god fod med hinanden. Karen, hun er ældre end det, hun er i sine fyre, men har god sympati for Ingeborg. Og Ingeborg hun begynder jo så at beklage sig til Karen og fortæller om, hvor skrækkeligt det er og indvier hende i øvrigt også i, at hun har fået en kæreste, og det er Ole, og at hun meget hellere vil være sammen med ham. Han er god ved hende og elsker hende, men der er ligesom bare Osvold her, og han er så vred, så vred og det hele er skrækkeligt.

Louise Lindblad: Hvordan kan Karen Gregers helt konkret hjælpe Ingeborg?

Maria Østerby Elleby: Altså, hun har jo alle mulige af sådan nogle råd, som en klog kone nu engang vil have. Der er noget om at hun skal, altså Ingeborg, altså hun skal samle nogle bestemte urter, det er noget anemone og nogle andre ting. Så skal hun prøve at ligge det sammen med noget drivtømmer Osvolds hovedpude, og så skal det gøre ham mildere, når han sover. Hun har også et råd, hvor hun siger, at hun skal tage hans skjorte og grave den ned og tage den op igen på et bestemt tidspunkt og lad ham have den på. Altså sådan mange, nogle helt klassiske kloge folk råd med at indsamle nogle ting og gøre noget på de rigtige dage eller rigtige tidspunkter af døgnen. Men det gør ham altså heller ikke i bedre humør. Ingeborg bliver ved med at komme tilbage og sige: "Den er stadig helt gal."

Louise Lindblad: Vi er i året 1692, ved nattetid. Kirkegården i Nykøbing Falster er mennesketom, da en mørk skikkelse bevæger sig ind mellem gravene. Det er Ole Boesen. Han ser sig omkring, udvælger en grav, går ned på sine knæ og begynder så at grave i jorden. Altså, hvordan ender vi dér?

Maria Østerby Elleby: Ifølge, både senere Karen og Ingeborg, Ole og de adspurgte, så er det jo sådan en eskalering af, at det går fra de her forskellige råd, altså med drivtømmer under hovedpuden, til at det altså når til at nu siger Karen til Ingeborg og det, der skal til. Det er ben skrab fra en menneske knogle, som der skal i Osvold til mad. Og menneskeknogler kan du ikke bare lige sådan gå ned og købe? Det skal du jo på kirkegården efter og grave op.

Louise Lindblad: Ole Boesen graver og graver, indtil han når til skelettet fra et menneske. Hvad gør han så?

Maria Østerby Elleby: Jamen altså igen, jeg tænker det her med, at man skal forestille sig, at man skal grave dybt for at komme ned til sådan et skelet. Der er der. Altså, han må nærmest ligge på maven for at få det sidste op og komme ned og få fat i denne her beskidte knogle. Han er sådan set på bud af er Karen, igennem Ingeborg, blevet bedt om at hente en lille menneske knogle. Men han henter en stor og jeg tænker altså den detalje har bare altid været sådan, der slår mig som sådan. Man ved jo godt, hvis man har sendt hvad man nu hænger i min egen stakkels mand ud her. Så jeg sendte min mand ud og købe en pose kaffe. Jeg kan godt finde på at komme hjem med tre, bare for at være helt sikker på, at der nu var kaffe nok. Og jeg har det lidt på samme måde med det her med, at han er blevet bedt specifikt har indkøbslisten lydt på en liden, altså en lille menneske knogle, og så dukker han op med en stor ,bare lige skal være helt sikker på, at der er nok her.

Louise Lindblad: Han har fundet en stor knogle og så. Så tager han den ind under en jakke eller et eller andet, og så går han tilbage til Ingeborg.

Maria Østerby Elleby: Og jeg tænker igen om han stikker den ned i bukselinningen og har den hængende ned langs sit eget ben, eller om han har den inde på torsoen, under og under jakken, eller hvad han gør. Han får i hvert fald her i påsken 1692 den her store menneskeknogler, jeg tror, det er en lårbensknogle, den får han med sig tilbage ned til Osvald og Ingeborgs hus.

Louise Lindblad: Bor han der stadig på det tidspunkt? Ved vi det?

Maria Østerby Elleby: Altså, jeg ved det ikke hundrede procent, men det er mit indtryk, ja, at han han er stadigvæk logerende. Det er også hans adresse. Så mens at Ingeborg har forsøgt alle de her andre ting og alt det andet mad og ting og sager hun har fået af Gregers, så har han altså også boet dernede og været i huset. Så med ja.

Louise Lindblad: Vi ved ikke præcis hvor huset har ligget.

Maria Østerby Elleby: Nej, det kunne man garanteret godt finde. Men når jeg har været inde og finde sådan noget forskellige optegnelser på bordet, så står der ikke hvad matrikelnummeret er. Jeg sikker på at der skal nok sidde nogen der lytter til Obscuritas, der i et snuptag kunne gå ind og finde det. Det har vi jo prøvet før, og det må de gerne. De må gerne finde matrikelnummeret til os, hvor det er at Osvald Eggert han har boet dernede.

Louise Lindblad: Men det hus bliver jo senere et gerningssted, så jeg synes vi skal prøve at se om vi kan finde et hus og om ikke andet måske fra nogenlunde samme periode.

Maria Østerby Elleby: Det kan vi godt. Så kan vi gå ned og prøve at se, hvor det er. At her i nattens mulm og mørke, at Ole han dukker op ved køkkendøren og banker på, og at Ingeborg hun får ham 'hush-et' indenfor, fordi nu skal der jo til at ske ting med den knogle der.

Louise Lindblad: Jeg føler efterhånden, at jeg kender Maria Østerby Elleby ret godt. Vi har brugt mange timer sammen i bil, og jeg ved derfor også, at Maria er lige så draget af mørket og sager om ægte mord, som jeg selv er. Men jeg ved ikke, om hun også ligesom jeg, skammer sig en lille smule over sin kærlighed til den her makabre genre.

Maria Østerby Elleby: Det er altid godt at følge efter, når du lige har sagt, du skammer dig over det. Jeg elsker det. Jeg er totalt true crime fan. Og har nok altid været det, altså sådan grumme, grumme mord og mørke ting, der er sket. Noget jeg jo egentlig selv også forskningsmæssigt har kigget på det her med dark tourism, når der er, at der er steder der har mørk grim historie tilknyttet, hvorfor at vi så opsøger det eller bliver fascineret af det. Og jeg har nok også gået nogle gange og haft mine egen overvejelser om denne her dobbelthed mellem, at jeg jo egentlig synes, at jeg har et enormt lyst sind. Jeg går meget sjældent og bekymrer mig eller egentlig sådan er bange eller tror, at noget kommer til at gå galt for mig, samtidig med at langt det meste af mit arbejdsliv, det går med at dykke ned i, hvor lede og modbydelige mennesker har kunnet finde på at være mod hinanden, og at jeg hører True crime podcast og sætter dokumentarer på mord, når jeg skal slappe af om aftenen.

Louise Lindblad: Og slappe af i aften. Har du... Er du kommet frem til noget nær en forklaring på, hvorfor du har det sådan?

Maria Østerby Elleby: Jeg tror, jeg tror helt generelt, at langt de fleste mennesker er gode og vil hinanden det godt. Men netop når der er sådan nogle afstikkere fra det, når der er nogen, der gør noget fuldstændig vanvittigt, der virker altså ondt... Og det tror jeg bare, der er noget fascinerende i at prøve at forstå. På samme måde som at man er i at prøve at forstå vores historie. At hvis vi altid bare siger jamen i gamle dage var folk dumme, fordi de gjorde det. Det er en nem forklaring, men måske ikke så tilfredsstillende. Lidt ligesom at sige, at nogle folk er bare onde, og derfor gør de det her. Og der tror jeg det igen hele tiden med at prøve at pille det fra hinanden og sige hvorfor? Hvor er, svarede en henne? Hvorfor sker de her ting og det ikke altid man kan finde dem. Men fascinationen af det og forsøget på at få noget, der minder om et svar, det tror jeg er noget af det der driver interessen for true crime.

Louise Lindblad: Hvordan ser det ud hernede? Uh ja.

Maria Østerby Elleby: Se derovre, hvor flot det er. Wauw! Man kan også lige præcis ane ind i baggården. Og det er jo i hvert fald, igen, dette ved jeg ikke, men det er min forestilling af, at jeg har tænkt, at når Ole han ligesom kom tilbage fra kirkegården, så er han jo ikke gået ind gennem fordøren og bare har... Jeg forestiller mig, at han er gået om bagved, og der har været en eller en køkkendør eller noget omme i gården, hvor det er der, at Ingeborg har mødtes med ham. Måske har de. Måske har de endda bare aftalt, at han skal ligge den et bestemt sted, ligge den ude ved brændestablen eller sådan et eller andet, så at hun kan finde den morgenen efter, når hun skal ud og sørge for at tænde op og lave lave morgenmad, davre, til Osvald.

Louise Lindblad: Altså man kan faktisk også godt her... Vi står foran sådan et plankeværk, ikke? Og man kan godt sådan indimellem revnerne ane et vindue. Altså lad os nu lege med tanken at Ingeborg hun stod bag det vindue der og var igang med at forberede en portion grød til Osvald. Hvad ser du for dig?

Maria Østerby Elleby: Jeg ser jo for mig, at hun har stået her og tilberedt noget grød. Måske en havregrød, der byggrød, som han skal have til morgenmad, og så har hun fået fat i den her store knogle, og så tager hun med en kniv, en køkkenkniv, og så skraber hun den hen over og ligesom laver det her benstøv eller benafskrab ned i. Måske har hun, hvis hun synes, at de er kommet af for store, så hun skrabe på bordpladen først og så puttede i en morter og kvaste til pulver og så bagefter blandede det ned i grøden, så der ikke rigtig er noget, der sådan er for genkendeligt at tygge i, når han sidder og spiser sin grød.

Louise Lindblad: Maria, vi har tidligere talt om dødens magiske kræfter, altså hvordan ligdele for eksempel er blevet stjålet fra rettersteder eller kirkegårde og blevet brugt til forskellige magiske formål.

Maria Østerby Elleby: Det er jo en ide om at alting har kraft, og du kan flytte på kræfter, og du kan bruge kræfter. Så hvis noget af det ligner noget, så kan du gøre noget med det, eller det kan påvirke på afstand. Det er samme idé, der jo ligger i det her i dag, vi tit tænker moderne voodoo dukker med, at hvis du har noget, der ligner nogen, skal du på afstand gøre noget ved dem ved at stikke nåle i dem eller voksbørn, som man kaldte dem i renæssancen. Og så er der også sådan... Der er jo en gammel idé, stadigvæk, om det med gravfreden, at hvis folk er blevet begravet og lagt til hvile stedt til hvile, at hvis du så forstyrrer freden, så kan gespenstet eller spøgelse på en anden måde komme og tage hævn over dig. Og det er den samme tankegang som Karen Gregers. Hun har brugt, og hun har bedt Ingeborg om at få fat i sin lille knogle. Det er nemlig, at hvis gravfreden bliver forstyrret og dele af den her knogle kommer ind i Osvald, så når natten falder på igen, så vil gespenstet komme for at forsøge at få resterne tilbage af sig og simpelthen ruske ham og hive i ham og genere ham, indtil han simpelthen dør for at få sin ejendel tilbage.

Louise Lindblad: Den gamle skomager Osvald ligger i sengen, bleg og med svedperler henover panden og overlæben. Han vender og drejer sig i sengen. Jeg forestiller mig ikke, at Ingeborg har lukket et øje den nat. Jeg forestiller mig, at hun har ligget og lyttede intenst til sin ægtemands vejtrækning og ventet på, at han skulle give slip.

Maria Østerby Elleby: Senere hen der bliver det beskrevet hvordan at han har lagt og vendt og drejet sig i sengen. Han har vundet sig og haft det simpelthen så dårligt hele natten. Men han dør ikke af det.

Louise Lindblad: Okay, så hvad stiller Ole og Ingeborg nu op? Menneskeknoglen virkede ikke. Ingeborg vælger at gå til Karen igen, som giver hende en suppe med en masse spændende ting i. Blandt andet noget gammelt øl, fiskegele, blå rosiner, brændt sukker, lidt revet rugbrød og ost alt sammen kogt sammen med smør. Men det virker heller ikke. Faktisk virker Osvold nærmest til at få det bedre af at spise Karens magiske dødseliksir. Og nu begynder Ingeborg altså at blive pænt utålmodig, og derfor begynder hun at putte små portioner af arsenik, altså rottekrudd i Osvolds mad, og han bliver langsomt mere og mere syg.

Maria Østerby Elleby: Han ender med at dø den 23. juni samme år, 1692, men på det tidspunkt er det altså der er Ingeborg gået over til en lidt mere jordnær måde og forsøger at slippe af med sin mand på. Hun har igennem længere tid givet ham arsenik i sin mad.

Louise Lindblad: Det, det lykkes dem at slippe af med denne her voldelige ældre ægtemand til Ingeborg. Kan de så få hinanden nu?

Maria Østerby Elleby: Nu kommer vi jo så til, at vi kan jo næsten sige, at man var det ikke? Var det ikke historiens hovedpersoner, vi har haft med at gøre nu? Vi har haft at gøre med Osvold og Ingeborg, kæresten Ole og nu også den kloge kone Karen Gregers. Men der er endnu en hovedperson i historien, der faktisk skal introduceres.

Louise Lindblad: Ja, som du nok husker, har Ole Boesen tidligere lovet sit hjerte væk til en anden kvinde, en kvinde fra Lübeck. Og den kvinde sidder altså nu på en båd med kurs mod Falster. Hendes navn er Katrine, og hun er på vej til øen for at leve med sin mand, Ole Boesen. Hvad hun ikke er klar over er, at hun stiller sig imellem et forbryder par, som altså lige har bevist, at de er klar til at dræbe for deres kærlighed til hinanden.

Maria Østerby Elleby: Ole Boesen, den unge skipper, han er faktisk også gift.

Louise Lindblad: Har han været det hele tiden?

Maria Østerby Elleby: Det er lidt usikkert, faktisk, hvornår det er præcis, han bliver gift, for det vil i hvert fald ved det, jeg har fundet frem til gennem notitser af en præst, der skriver i sin kirkebog. Det er, at Ole. Han har jo været ude og sejle en masse, og han har været i Lübeck for at bedrive handel, og på et tidspunkt, mens han har været der, der er han altså kastet rundt med Katrine, en

dansk kvinde, som bor i Lübeck. Jeg har ikke kunnet finde hendes efternavn, så jeg har bare besluttet at kalde hende Kathrine Lübecker, fordi jeg synes, at hun skal have noget navn til sig. Og han har, altså Ole, han har lovet Kathrine ægteskab, og de har kærestet rundt, og så er han så sejlet afsted igen. Og jeg får altså, sådan som jeg forestiller mig tidslinjen, så tænker jeg, at han har været i Lübeck, måske i sensommeren 1691 som kommet tilbage hertil. Det er så der, at der bliver krav om borgerskab. Han flytter ind ved Osvald i efteråret, måske '91 bliver kærester med Ingeborg, og de begynder at plotte for, hvordan de kan slå Osvald ihjel. Og det tager jo så det meste af foråret der i 1692 fra påsken frem til, at han dør til Sankt Hans jo faktisk i starten af sommeren.

Maria Østerby Elleby: Jeg forestiller mig, at det er herefter, godt tilfredse, og også for lige for at give det lidt tid. De kan jo ikke lige blive gift med det samme efter at hun sådan er blevet enke, så tager Ole til Lübeck igen for at bedrive handel. Han er bare lige glemt hende der Katrine, som han kastede rundt med sidst og nok var kommet til at love ægteskab, fordi da han dukker op i Lübeck, så er Katrine der, og hun stævner ham. Hun slæber ham simpelthen for retten, fordi at han har forlovet sig med hende. Han har lovet hende ægteskab og nu prøver han at slippe for det. Så sådan helt shotgun wedding style med sådan nogle lybske koner der står der Jeg forestiller mig med deres kagerulle, og det er altså på min egen regning, at jeg bare forestiller mig det, så bliver han simpelthen gift med Cathrine og hun skal med retur til Nykøbing og igen. Jeg kan ikke understrege nok, at det her er mig, der forestiller mig det, ud fra hvordan jeg synes tidslinjer lige matcher op. Jeg forestiller mig jo, at han vender tilbage med skibet til Nykøbing. En Ingeborg, der glæder sig til at se ham, og så står han af skibet med en eller anden lybsk kvinde på armen, Katrine, der nu er hans hustru.

Louise Lindblad: Jeg tænker næsten, at vi skal gå ned til vandet nu, fordi det passer meget godt med det, vi skal til at fortælle.

Maria Østerby Elleby: Ja, det tror jeg. Jeg tror, det her er tidspunktet, hvor vi skal ned og finde havnen. Jeg tror endda der ligger en bager i nærheden. Jamen, det har jeg en ide om. Vi skal lige have fundet et bageri her.

Louise Lindblad: Er det fint? Ja. Lad være med at være klodset her. Her er mega fint. Vi sætter os ved havnen. Vi har udsigt til Hasselø, altså byen hvor Ole Boesen kommer fra, og hvor hans far stadig bor.

Maria Østerby Elleby: Jeg tænker lidt ligesom nu, der har været næsten spejlblank. Der har ikke været så meget vind. Måske lidt skyer på en ellers blå sommerhimmel og fugle i luften. Og så har Ole bedt Katrine om at ro med sig over og besøge sin far heroppe.

Louise Lindblad: En lille robåd?

Maria Østerby Elleby: En lille båd. Og ikke nok med det, han har faktisk også. Han har pakket picnic til dem. Så mens det er at de ror der over, så på et tidspunkt, så trækker han årerne op i båden, pakker en lille klud op han har med og forberedt som han er, så har han faktisk smurt en bolle til dem. Han havde en hvedebolle med og han har smurt den med smør og den tager han så lige og skiller ad og sidder faktisk og har lige smurt den hvedebolle her. Så sidder han med to halve. Smurt med smør, som han tager fra hinanden, og så rækker han den ene halvdel til Kathrine. Værsgo' Louise.

Maria Østerby Elleby: Så tager jeg den lige en.

Louise Lindblad: Katrine tager imod den ene halvdel. Og nu tager jeg lige en bid. Det gør hun også.

Maria Østerby Elleby: Nu sidder de der. På vandet. Sidder og... Det smager, altså en krydderbolle med smør smager rigtig godt. De sidder og kigger ud over vandet, og jeg tænker, det må have været det øjeblik, hvor hun sådan ligesom tænker okay, det var en rough start. Det var lidt mærkeligt det her, men det skal nok gå og han er jo... Der er han jo, den charmerende skipper, som jeg faldt for forrige sommer i Lübeck, som jeg har tænkt mig deres historie. At han har charmeret sig ind på hende, og jeg tænker hun må have tænkt Det skal nok gå og nu skal over med hans far og det bliver fint og de sidder ligesom og deler den her bolle på et tidspunkt når de er færdige. Så trækker han årerne og putter den ned i vandet igen, og så sejler de videre over og kommer til Hasselø. Men båden har jo nærmest ikke ramt Hasselø før at Katrine begynder at få ondt i maven. Og jeg kan forestille mig, at når det er første gang, man skal møde sin svigerfar i det her lidt vanvittige ægteskab, så er hun har hun måske tænkt okay men nerver, og er også lidt nervøs hjemmefra og sådan noget. Så hun må nok have prøvet at holde det lidt i sig agtig og prøver, gode miner til slet spil og kommer jo over og får mødt Hans Boesen derovre. Men hun får det altså bare tiltagende værre og værre og værre derovre. Hun begynder at kaste op. Hun har voldsomme mavesmerter. De bliver derovre natten over. Jeg ved ikke helt hvor Ole han er dagen efter, og om han er rodet tilbage, fordi sådan som det står beskrevet i den kirkebog jeg har fundet, så er det Oles far Hans, der dagen efter tager Kathrine til en læge inde i Nykøbing, fordi hun har det så dårligt. Doktor Böhme og han er sådan set ikke... Han er sådan set ikke så meget i tvivl der, da han ser hende. Han tror, hun er blevet forgiftet, og Katrine hun dør under et døgn efter. Og nu vil jeg godt introducere et lille twist eller en helt anden vinkel og se det på. De eneste vi har hørt fra at Osvald han skulle være en led satan, der var voldelig over for Ingeborg. Det er Ingeborg og Ole og Karen. Det er de tre tiltalte for mord, der siger, at Osvald han var en led satan. Der er ikke andre, der fortæller os, at det er rigtigt at han var kendt for at tæve Ingeborg gul og blå.

Louise Lindblad: Så det tror jeg ikke nødvendigvis, at han var voldelig, Osvald?

Maria Østerby Elleby: Jeg tænker i hvert fald, at hvis man var moderne efterforsker, så ville man sige der skal lidt mere end bare den slags påstande til. Og jeg tror, at den slags mennesker ikke sikkert nogensinde havde begået mord, hvis ikke de havde mødt hinanden. Men når de møder hinanden, så får de bekræftet hinanden eller opildnede hinanden til det. Altså, det eskaleres jo

også fra bare at ligge noget noget drivtømmer under hovedpuden til og putte menneskeknogler i nogens mad til og langsomt med arsenik henover tid forgifte en person og slå ham ihjel. Det er det, synes jeg er uhyggeligt. Og det igen som jeg nu har snakket om true crime fans, det er jo det er jo af og til at de sker, de her match made in hell, hvor der er sådan nogle makkerpar eller kærestepar som bliver besat af hinanden. Jeg tvivler ikke på at de synes de elsker hinanden meget meget højt, men der også begynder at begå mord sammen og gøre ret skrækkelige ting for hinanden og sammen. Og det er jo i hvert fald umiddelbart, hvad Ole og Ingeborg gør.

Louise Lindblad: Ingeborg og Ole bliver begge henrettet for mord, tirsdag den 25. oktober 1692. Karen Gregers, den kloge kone, bliver afhørt og mistænkt for at være medvirkende til mordet. Hun indrømmer, at hun har brugt trolddom, og så tager fanden ellers ved hende. Karen Gregers begynder at opremse over hundrede mennesker på Falster, som har haft noget med hendes magiske praksis at gøre, og hun begynder også at udlægge andre for trolddom. Det hele ender med, at fire kvinder bliver tiltalt. Den ene er Karen Gregers. De to andre hedder Abigail Nielsdatter og Anne Kruse. Og den sidste hedder Anne Palles.

Maria Østerby Elleby: Hun er den sidste, der bliver henrettet for at være en heks i danmarkshistorien. Hun er ikke den sidste, der bliver brændt. Hun er bestemt ikke den sidste, der bliver henrettet, men hun er den sidste, der er henrettet for at være heks og det hele, det starter altså herinde i Falster i et lille skomagerhus med en kvinde, der hedder Ingeborg og en skipper, der hedder Ole, der på et eller andet skæbnesvangert tidspunkt beslutter, at de vil slå et andet menneske ihjel.

Poul Grinder-Hansen: Du har lyttet til historien om dobbeltmord på Falster, som endte med at involvere mere end hundrede personer på øen. Engang brugte man djævle og dæmoner til at forklare, hvorfor mennesker handler ondt. Senere med oplysningstiden blev ondskab forklaret med psykologi. Måske har vi stadig et behov for at finde forklaringer. Flytte ondskaben væk fra os selv, men det kan vi ikke. Den lever i os alle. Side om side med godheden. Vi har dog friheden til at vælge. Og Ingeborg, Ole og Karen Gregers valgte ondskaben.

Louise Lindblad: Obscuritas er produceret af Louise Lindblad for Vores Tid, redaktør er Troels Donnerborg.

Speaker1: Du har lyttet til en podcast fra Nationalmuseets mediehus Vores Tid. Følg os på Facebook og Instagram, så får du fascinerende historier og nyt om episoder fra vores mange podcasts.

Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus

Obscuritas 6:4 Et magisk partnerdrab

Produceret af Louise Lindblad for Vores Tid